

Sam Segal, biokunsthistoricus Zijn schenking aan het RKD en het Segal Project

Dr. Sam Segal, bioloog en specialist op het gebied van Noord- en Zuid-Nederlandse stillevenen, heeft in de afgelopen 35 jaar een uitvoerige stillevendocumentatie opgebouwd, die hij aan het RKD heeft geschonken. Deze documentatie bestaat uit informatie en beeldmateriaal van ca. 90.000 kunstwerken, waarvan er ruim 32.000 door Segal werden onderzocht, beoordeeld en beschreven. Het RKD prijst zich gelukkig met deze bijzondere schenking, die een uitgelezen aanvulling vormt op de in het RKD reeds aanwezige stillevendocumentatie.

Daar komt nog bij dat op instigatie van Segal eind 2008 kon worden begonnen met het Segal Project,¹ een project waarvoor vele duizenden werken uit de schenking worden beschreven in de database *RKDimages*. Het Segal Project kan worden uitgevoerd dankzij de financiële steun van de Britse ondernemer Brian Capstick, voormalig directeur van Datix in Londen, een bedrijf dat is gespecialiseerd in software voor de gezondheidszorg.

VAN BIOLOOG TOT KUNSTHISTORICUS

Sam Segal werd op 23 mei 1933 in Amsterdam geboren.² Hij was het op-een-na-jongste kind uit een Joods gezin met zeven kinderen. De jongste twee en het oudste overleefden de oorlog - onafhankelijk van elkaar - dankzij een reeks van onderduikadressen. Vanaf 1942 zat Sam op school op de Werkplaats Kindergemeenschap in Bilthoven, aanvankelijk als 'Jopie Berg'. In 1949 vertrok hij naar Amsterdam, waar hij later biologie ging studeren aan de Universiteit van Amsterdam. Na zijn afstuderen in 1960 kreeg hij de opdracht een nieuw instituut voor vegetatiekunde op de bouwen, waarvan hij tot 1975 wetenschappelijk hoofdmedewerker was.

Belangstelling voor kunst had hij altijd al gehad, maar bepalend voor zijn latere levenswerk in de kunstgeschiedenis was een bezoek aan de tentoonstelling *Bloem en tuin in de Vlaamse kunst* in Gent in 1960. Als botanicus raakte hij geïnteresseerd in de bloemsoorten die de oude meesters vanaf de vijftiende eeuw schilderden. Daarnaast werd zijn belangstelling gewekt voor de biohistorische bijdrage van de kunst aan de kennis over de invoer van exotische bloemsoorten in Europa en de modeverschijnselen van soorten en hun variatie in vorm en kleur in de tijd.

In 1969 promoveerde Segal *cum laude* op muurvegetaties.³ Een van de stellingen bij zijn proefschrift luidde dat in de beeldende kunst een ontwikkeling is te volgen van steeds

Bio-art historian Sam Segal: His gift to the RKD and the Segal Project

In the past 35 years, Dr Sam Segal - biologist and specialist in the area of Northern and Southern Netherlandish still lifes - assembled an extensive documentation on still lifes, which he has donated to the RKD. It contains information on and images of approximately 90.000 works of art, more than 32.000 of which Segal researched, evaluated and described. The RKD is fortunate to have received this special gift, which is a highly fitting supplement to its own documentation on still lifes.

Moreover, at Segal's instigation, a start could be made on the Segal Project - which involves describing thousands of works in his documentation in the RKDimages database - at the end of 2008.¹ The Segal Project is financed by the British entrepreneur Brian Capstick, former director of Datix, a London-based company specialised in software for healthcare.

FROM BIOLOGIST TO ART HISTORIAN

Born in Amsterdam on 23 May 1933, Sam Segal was the second youngest child in a Jewish family with seven children.² Segal and his younger and eldest sibling survived the Second World War - independently of each other - thanks to different hiding places. As of 1942 Sam attended the Werkplaats Kindergemeenschap School in Bilthoven, initially as 'Jopie Berg'. He moved to Amsterdam in 1949, and later studied biology at the University of Amsterdam. After graduating, he was asked to set up the Department of Botanical Ecology at the University of Amsterdam, of which he was head from 1960 to 1975.

*While he had always been interested in art, the impetus for changing his career and taking up the history of art was a visit to the exhibition *Bloem en tuin in de Vlaamse kunst (Flowers and gardens in Flemish art)* in Ghent in 1960. As a botanist, he was fascinated by the sorts of flowers the old masters painted from the fifteenth century onward. In addition, he became interested in the bio-historical contribution of art to the knowledge about the import of exotic flowers in Europe and the popularity of particular species and their variation in form and colour at the time.*

Segal completed his doctorate (cum laude) on the

nieuwe cultuurvormen en mode in tuinbloemen gedurende de afgelopen eeuwen. Onderzoek van schilderijen en tekeningen kan een belangrijke bijdrage leveren aan de geschiedenis van de horticultuur. Ook kan onderzoek van bloemen op kunstwerken in veel gevallen bijdragen aan een globale tijdsbepaling, aan het identificeren van kunstenaars en aan het herkennen van vervalsingen.⁴

Als voorbeeld daarbij noemde hij in zijn vertoog een mozaïek van een bloemstuk dat zou zijn gevonden in een Romeinse villa uit de tweede eeuw en dat zich nu in het Vaticaanse Museum bevindt (afb.1). Het werk zou hellenistisch zijn of een goede Romeinse kopie. Bovendien zou het een van de vroegste voorstellingen zijn van een compleet bloemstillevens en is het als zodanig in enkele archeologische en kunsthistorische publicaties opgevoerd.⁵ Uit het feit dat er achttiende-eeuwse modebloemen zijn weergegeven die niet eerder in Europa bekend waren, bleek dat het een achttiende-eeuwse pastiche betrof. Zo zouden ook negentiende-eeuwse nabootsingen van zeventiende-eeuwse meesters kunnen worden ontmaskerd. Omgekeerd bleken sommige soorten eerder in Europa te zijn ingevoerd dan bekend was uit de botanische literatuur.

Het onderzoek naar stillevens stond in die tijd nog enigszins in de kinderschoenen – er waren slechts enkele publicaties van betekenis op het gebied. Segals carrière op het kunsthistorische vlak begon feitelijk in 1970, toen hij

*ecology of wall vegetation in 1969.*³ *One of his theses maintained that it was possible to discern a development of new cultural forms and fashion in garden flowers in the visual arts throughout the centuries. He posited that the investigation of paintings and drawings could contribute significantly to the history of horticulture. Research on flowers in works of art could help determine their date of origin, the identity of their maker or whether they are forgeries.*⁴

As a case in point he cited a mosaic of an 'early flower piece' supposedly from a Roman villa of the second century A.D, which is now in the Vatican Museum (fig.1). It was thought to be Hellenistic or an excellent Roman copy, and alleged to be one of the earliest representations of a fully-fledged flower still life. In any case, it was presented as such in several archaeological and art historical publications.⁵ However, it turned out that flowers fashionable in the eighteenth-century were depicted in the mosaic, making it an eighteenth-century pastiche. This approach, he argued, would also allow nineteenth-century imitations of seventeenth-century masters to be exposed. On the other hand, paintings of flowers and plants have proven useful in determining when certain species were introduced

1. 18de-eeuwse pastiche van een Romeins mozaïek *Mand met bloemen*, mozaïek, 67,5 x 104 cm, Rome, Vaticaanse Museum
1. *Eighteenth-century pastiche of a Roman mosaic, Basket with flowers, mosaic, 67.5 x 104 cm, Rome, Vatican Museum*

meewerkte aan een tentoonstelling van achttiende- en vroeg negentiende-eeuwse bloemstukken in het Amsterdamse Museum Willet-Holthuysen. Op vernieuwende wijze beschreef Segal in de catalogus de kenmerken in onderwerp, compositie en stijl van opeenvolgende perioden van bloemstillevens.⁶ Deze publicatie leverde hem een reputatie op als veelbelovend onderzoeker in de stillevenschilderkunst.

In 1975 zei Segal zijn loopbaan als bioloog aan de universiteit vaarwel. Op instigatie van Jan van Gelder⁷ kreeg Segal een subsidie van ZWO (Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek) om de Noord- en Zuid-Nederlandse stillevenschilderkunst beter in kaart te brengen. Drie jaar lang reisde hij door Europa, meestal vergezeld van een fotograaf, om stillevens in musea en privé-verzamelingen te bestuderen en te fotograferen. Van deze foto's werden steeds twee afdrucken gemaakt: een voor Segals eigen studiecentrum in oprichting en een voor het RKD, waar destijds nog weinig documentatie over stillevens aanwezig was.

STUDIECENTRUM AAN DE PRINSENGRACHT

Zonder documentatie geen kunsthistorisch onderzoek, zoveel was duidelijk. In de loop der jaren bouwde Segal een gespecialiseerde bibliotheek op over stillevens en bronnen van onderzoek, zoals kruidboeken, florilegia (vroeg bloemenboeken vanaf de zestiende eeuw) en embleemboeken. Daarnaast verzamelde Segal gegevens uit inventarissen en veilingen uit vroeger eeuwen en legde hij een omvangrijke beelddocumentatie aan van planten en bloemen in de beeldende en toegepaste kunst. Een ieder die met onderzoek in dezelfde richting bezig was, kon in de afgelopen 25 jaar altijd op afspraak terecht in Segals studiecentrum *Still Life Studies* aan de Prinsengracht te Amsterdam.⁸

De beelddocumentatiecollectie betreffende stillevens bevat afbeeldingen met informatie die zijn gerangschikt op land en op periode en daarbinnen alfabetisch op kunstenaar. De grootste en belangrijkste rubriek is die van de Noord- en Zuid-Nederlandse stillevens vanaf de 16de tot en met de 18de eeuw. Deze categorie bevat afbeeldingen en informatie van ca. 90.000 kunstwerken en heeft een omvang van ca. 60 strekkende meter. Daarnaast is er een rubriek van Nederlandse en Belgische stillevens van de 19de en 20ste eeuw (5 meter). De buitenlandse stillevens, ingedeeld in Duitsland/Oostenrijk/Zwitserland/Bohemen, Frankrijk, Spanje en Portugal, Italië, Engeland, Scandinavië, Oost-Europa, Amerika en Azië, beslaan ongeveer 15 meter. Daarnaast zijn er nog rubrieken over schilderijen en tekeningen die geen stillevens zijn maar waarop wel bloemen of vruchten voorkomen; schilderijen en tekeningen met levende dieren; objecten in stillevens en toegepaste kunst met bloemen of vruchten. Deze overige rubrieken beslaan nog eens 30 meter.

into Europe, which sometimes was earlier than had been known from the botanical literature.

At the time he received his PhD, research on still lifes was in its infancy – there were only a few publications of any significance in this area. Segal's career in art history began de facto in 1970, when he collaborated on an exhibition of eighteenth and early nineteenth-century flower pieces in the Museum Willet-Holthuysen in Amsterdam. In the catalogue, Segal reviewed the characteristic subjects, compositions and styles of the successive periods of flower still lifes in a highly innovative manner.⁶ This publication secured his reputation as a promising researcher on still-life painting.

Segal gave up his career as biologist at the university in 1975. Through the agency of Jan van Gelder⁷ Segal was granted a subsidy from ZWO (Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek; Dutch Organisation for the Advancement of Pure Research) to chart Northern and Southern Netherlandish still-life painting more thoroughly. For three years he travelled throughout Europe, usually accompanied by a photographer, to study and photograph still lifes in museums and private collections. Two prints were made of each of these photographs: one for Segal's own nascent study centre and one for the RKD, which at the time had very little documentation on still lifes.

STUDY CENTRE ON THE PRINSENGRACHT

Without documentation, there is no art historical research; this much was clear. In the course of the years Segal built up a specialised library devoted to still lifes, including research tools, such as herbals, florilegia (as of the sixteenth century) and emblem books. In addition, Segal gathered data from old inventories and sales catalogues and amassed an extensive body of visual documentation on plants and flowers in the fine and applied arts. In the past 25 years anyone conducting research in this field could make an appointment to visit Segal's Still Life Studies centre on the Prinsengracht in Amsterdam.⁸ The corpus of still life visual documentation comprises images with information arranged by country and period and within this classification alphabetically by artist. The largest and most important category is Northern and Southern Netherlandish still lifes from the sixteenth through the eighteenth century. It contains images and information on approximately 90,000 works of art and physically takes up about 60 metres. Dutch and Belgian still lifes of the nineteenth and twentieth century constitute a separate category (five metres). Foreign still lifes classified under Germany/Austria/

2. Jan Davidsz. de Heem, *Pronkstilleven met papegaai*, doek, 116 x 169 cm, Wenen, Akademie der bildenden Künste, inv.nr. 612

2. Jan Davidsz. de Heem, *Sumptuous still life with a parrot*, canvas, 116 x 169 cm, Vienna, Akademie der bildenden Künste, inv. no. 612

PUBLICATIES EN ONDERZOEKRESULATEN

Vanaf 1975 bestudeerde Segal tal van Noord- en Zuid-Nederlandse stillevenschilder en -tekenaars, zoals Roelant Savery, Jan Brueghel I, Jacques de Gheyn, Jan Davidsz. de Heem (afb. 2) en Cornelis de Heem, Willem Kalf, Cornelis en Gerard van Spaendonck, Joris en Jacob Hoefnagel, Ambrosius Bosschaert en zijn familie, Adriaen Coorte, Osias Beert, Jan van Huijsum (afb. 4-5) en Maria Sybilla Merian, maar ook buitenlandse kunstenaars als Georg Flegel, Sebastian Stosskopf, Ludger tom Ring I, Hans Hoffmann, Jean-Baptiste Monnoyer en anderen. Zie voor Segals indrukwekkende hoeveelheid kunsthistorische publicaties de hierna volgende bibliografie.

Een nieuw verschijnsel in de kunsthistorische literatuur waren de lijntekeningen met compositieschema's en identificaties van bloemsoorten die Segal maakte (afb. 5). Over Jan van Eycks beroemde altaarstuk *Het Lam Gods* verscheen een artikel van zijn hand waarin hij meer dan 60 bloemsoorten wist te benoemen (afb. 6).⁹ Het staat buiten kijf dat de onderzoeksmethode van Sam Segal, waarbij veel diepgaander dan voorheen op het voorgestelde en de betekenis daarvan wordt ingegaan, een enorme stimulans heeft gegeven aan de belangstelling voor stillevenschilderkunst, zowel op de kunstmarkt als in het wetenschappelijk onderzoek. In 1984 kreeg

Switzerland/Bohemia, France, Spain and Portugal, Italy, England, Scandinavia, Eastern Europe, America and Asia, take up about 15 metres. Then there are categories of paintings and drawings that are not strictly still lifes, but in which flowers and fruit occur: paintings and drawings with living animals; objects in still lifes; and applied art with flowers or fruit. They cover another 30 metres.

PUBLICATIONS AND RESEARCH RESULTS

As of 1975 Segal studied numerous Northern and Southern Netherlandish still-life painters and draughtsmen, including Roelant Savery, Jan Brueghel I, Jacques de Gheyn, Jan Davidsz. de Heem (fig. 2) and Cornelis de Heem, Willem Kalf, Cornelis and Gerard van Spaendonck, Joris and Jacob Hoefnagel, Ambrosius Bosschaert and his family, Adriaen Coorte, Osias Beert, Jan van Huijsum (figs. 4-5) and Maria Sybilla Merian, as well as foreign artists, such as Georg Flegel, Sebastian Stosskopf, Ludger tom Ring I, Hans Hoffmann, and Jean-Baptiste Monnoyer. For Segal's impressive number of publications, the reader is referred to the bibliography at the end of this article.

Segal de Buchelius-prijs voor de beste kunsthistorische publicatie in dat jaar: *A fruitful past. A survey of Dutch and Flemish fruit still lifes from Brueghel till Van Gogh*, een tentoonstellingscatalogus van kunsthandelaar P. de Boer in Amsterdam en het Herzog-Anton-Ulrich-Museum in Braunschweig in 1983.¹⁰

Maar lang niet alle onderzoeksresultaten van Segal kregen hun neerslag in de kunsthistorische literatuur. Zowel voor zichzelf als voor anderen (verzamelaars en kunsthandelaren) heeft hij originele kunstwerken systematisch bestudeerd, beoordeeld en beschreven, ruim 32.000 in totaal. De dossiers van deze beoordelingen zijn opgenomen in zijn documentatieapparaat.

HET SEGAL PROJECT

Toen in het voorjaar van 2008 de plannen voor de schenking van Segals documentatiemateriaal aan het RKD vaste vorm begonnen te krijgen, ging dit gepaard met het plan een belangrijk deel van deze 32.000 beoordelingen te publiceren in de database *RKDimages*, opdat dit materiaal voor alle geïnteresseerden via internet toegankelijk zou worden. Vanzelfsprekend had het RKD grote belangstelling voor het verwerven van dit belangrijke materiaal en zou een deel ervan direct willen ontsluiten. Segal bracht het RKD in contact met de Britse stillevensverzamelaar dr. Brian Capstick, die

3. Sam Segal, april 2010

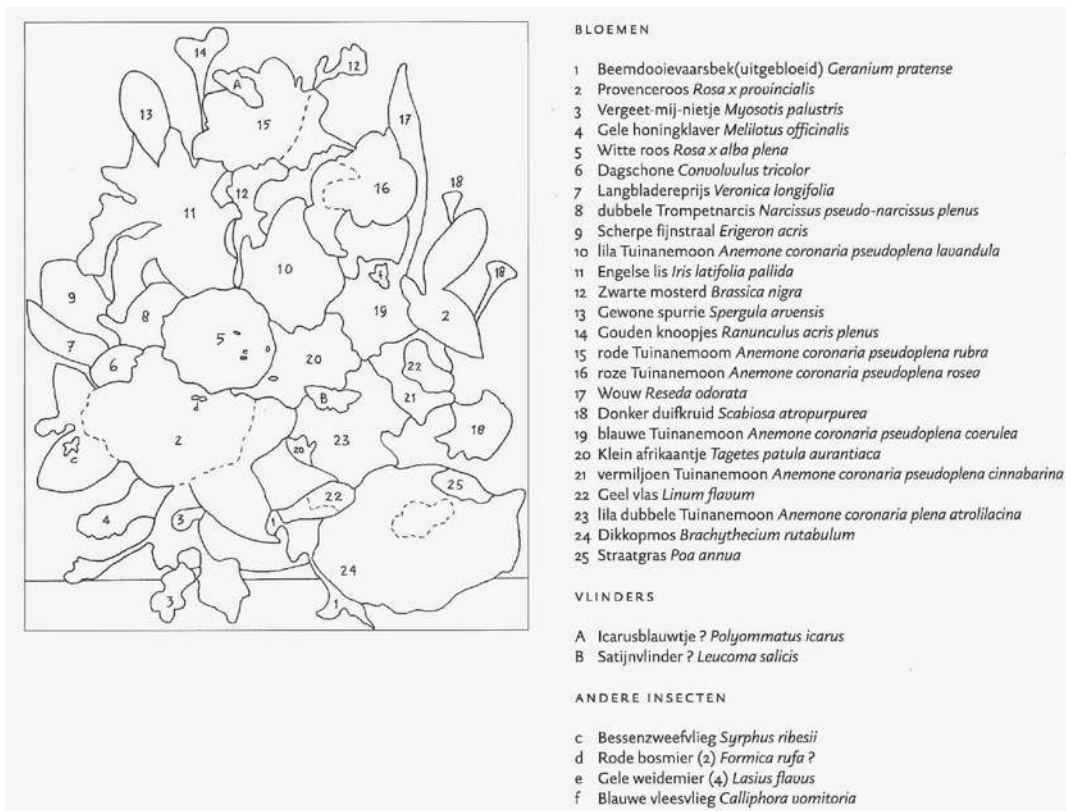
4. Jan van Huijsum, *Bloemstillevens in een glazen vaas met een vogelnest op een stenen plint*, doek, 41 x 34 cm, Verenigd Koninkrijk, particuliere collectie

4. Jan van Huijsum, *Flowers in a glass vase with a bird's nest on a stone plinth*, canvas, 41 x 34 cm, United Kingdom, private collection

Segal introduced a novelty in the art historical literature with his line drawings of compositional diagrams and identifications of flower species (fig. 5). In his article on Jan van Eyck's famous Ghent altarpiece The Adoration of the Lamb, he managed to distinguish 60 flower species (fig. 6).⁹ It is beyond dispute that Sam Segal's research method, which delves deeper than before into what is actually depicted and its significance, has greatly stimulated interest in still lifes, both in the art market and the realm of scholarly research. In 1984 A fruitful past. A survey of Dutch and Flemish fruit still lifes from Brueghel till Van Gogh was awarded the biennial Buchelius Prize for Dutch art historical publications: this was a catalogue of an exhibition held by the art dealer P. de Boer in Amsterdam and the Herzog-Anton-Ulrich-Museum in Brunswick in 1983.¹⁰ Nevertheless, by far not all of Segal's findings have been published. He systematically researched, evaluated and described more than 32.000 original works of art for his own purposes and those of others (collectors and art dealers). These reports and evaluations are incorporated in his documentation system.

THE SEGAL PROJECT

Plans for the donation of Segal's documentation material to the RKD began to take concrete form in the spring of 2008. At the same time, it was

5. Schema met determinaties van afb. 3. Uit: Bibliografie, nr. 106, p. 167
 5. Diagram of determinations of fig. 4, from: Bibliography, no. 106, p. 167

bereid werd gevonden dit databaseproject te financieren. Kunsthistoricus Sander Erkens werd aangenomen om het project uit te voeren en in september 2008 werd begonnen aan een *pilot* in de vorm van het oeuvre van Jan van Huijsum (1682-1749).

Het project wordt uitgevoerd aan de hand van een lijst met kunstenaars van wie Segal graag de stillevens wilde verwerken.¹¹ Inmiddels zijn al ongeveer 4.000 schilderijen, tekeningen en prenten van diverse kunstenaars in *RKDimages* ingevoerd. Inhoudelijk ligt de nadruk op de toeschrijving van de stillevens, de ontsluiting in trefwoorden van de afgebeelde bloemen, planten en dieren (met hun Latijnse namen) en de herkomst van de kunstwerken. Ook verbanden met andere kunstwerken worden zoveel mogelijk uitgewerkt.

RKDimages is een uitgelezen instrument om dergelijk onderzoek uit te werken en vast te leggen. In tegenstelling tot andere collectieregistratiesystemen is in *RKDimages* veel ruimte voor de toeschrijvingsgeschiedenis van kunstwerken – het doen of weerleggen van toeschrijvingen is immers op het RKD van oudsher de gangbare praktijk. Ook verworpen toeschrijvingen zijn opzoekbaar in

decided to input a significant number of these 32.000 evaluations in the RKDimages database to make the material freely accessible to interested parties via the Internet. Naturally, the RKD wanted to acquire this important body of material and was eager to disclose a part of it as soon as possible. Segal brought the RKD into contact with the British still-life collector Dr Brian Capstick, who proved willing to finance this database project. Art historian Sander Erkens was hired to work on it and a pilot study using the oeuvre of Jan van Huijsum (1682-1749) was initiated in September 2008.

The project is organised by means of a list of artists, whose still lifes Segal was eager to have processed.¹¹ In the meantime, close to 4000 paintings, drawings and prints by various artists have been entered into RKDimages. The information provided is heavily weighed in favour of the attribution of the still lifes, the disclosure via keywords of the depicted flowers, plants and animals (with their Latin names), and the provenance of the works of art. Links with other works of art are also given to the extent possible.

6. Detail uit: Jan en Hubert van Eyck, *Het Lam Gods*, polyptiek, ca. 375 x 260 cm, Gent, Sint-Baafskathedraal

6. Detail from: Jan and Hubert van Eyck, *Adoration of the Lamb*, polyptych, approximately 375 x 260 cm, Ghent, Cathedral of Saint Bavo

RKDimages.

Een van de honderden voorbeelden uit de Segal-documentatie van een tot nu toe ongepubliceerde toeschrijving betreft een schilderij uit de Dulwich Picture Gallery dat traditioneel op naam van Jan van Huijsum stond, maar dat Segal in 1979 aan Jacob Xaverij toeschreef.¹² Ook kunnen in *RKDimages* alternatieve toeschrijvingen van diverse specialisten worden opgevoerd, waarbij de eindconclusie vooralsnog in het midden moet blijven.¹³

Voor het ontsluiten van afgebeelde bloemen, planten, insecten en andere dieren en schelpen moest de thesaurus van onderwerpstrefwoorden van het RKD flink worden uitgebreid. Op basis van lange lijsten die Segal speciaal voor dit project uitwerkte, werden termen in de structuur opgenomen. Voor de zoölogische determinaties deed Segal een beroep op de biohistorica Dr. Katherina Schmidt-Loske, werkzaam aan de Universiteit van Bonn.¹⁴ Dankzij het Segal Project leveren zoekacties op bijzondere bloemen als keizerskroon, Turkse lelie, kievitbloem of stinkende gouwe ruimschoots resultaten op. Ditzelfde geldt voor insecten als het vliegend hert, de neushoornkever, de wrattenbijter, bonte bessenvlinder of tabakspijlstaart, en voor reptielen en amfibieën als de reuzentegu of gemarmerde boomkikker, waarbij het om het even is

RKDimages is an excellent tool for recording and working out this kind of research. Unlike other collection registration systems, RKDimages provides ample space for the attribution history of the works of art – after all, making or refuting attributions has always been common practice at the RKD. Rejected attributions can also be looked up in RKDimages.

An example of one of the hundreds of hitherto unpublished attributions in Segal's documentation is a painting in the Dulwich Picture Gallery in London traditionally given to Jan van Huijsum, but which Segal ascribed to Jacob Xaverij in 1979.¹² Alternative attributions made by various specialists can be entered into RKDimages, pending a definitive conclusion.¹³

In order to disclose the depicted flowers, plants, shells, insects and other animals, the RKD's thesaurus of subject keywords had to be substantially expanded. Additional terms were incorporated in the system using long lists that Segal drew up especially for this purpose. For the zoological determinations, Segal appealed to bio-historian Dr Katherina Schmidt-Loske, from the University of Bonn.¹⁴ Thanks to the Segal

of men nu zoekt op de Nederlandse termen of op de Latijnse (en op termijn ook op de Engelse). Bestudering en vergelijking van deze opzoekbare determinaties resulteren ongetwijfeld op den duur in herkenning, zodat onderzoekers die zich met stilleven bezighouden – al dan niet binnen het RKD - op deze basis kunnen voortbouwen.

DE SCHENKING AAN HET RKD

Na 35 jaar onderzoek en documentatiecollectievorming staat Segal op het punt zijn levenswerk min of meer af te ronden. Het grootste deel van zijn werkapparaat gaat in het komende jaar richting RKD of is reeds aan het RKD overgedragen. Segal's diepste wens is dat zijn levenswerk beschikbaar wordt gesteld aan volgende generaties onderzoekers of om het in zijn eigen woorden te zeggen: 'Uitgangspunt van de schenking is dienstbaarheid aan allen die het materiaal voor serieus kunsthistorisch onderzoek kunnen gebruiken, in de hoop dat dit onderzoek met liefde voor de kunst en met de nodige bescheidenheid wordt uitgevoerd. Het materiaal is kwetsbaar en dient met respect behandeld te worden, waarbij het van belang is dat alles op zijn plaats blijft of terug komt. Ik hoop dat volgende generaties het werk kritisch voortzetten, aanvullen en samenvatten.'

Het is de bedoeling dat het Segal Project als een voorbeeld zal dienen voor wat men zoal in het Segal-archief kan verwachten, waarbij duidelijk moet zijn dat het archief een veelvoud daarvan aan informatie en origineel beeldmateriaal bevat, inclusief detailfoto's en ektachromen. De database vormt een toegang tot (een deel van) het materiaal, maar kan dit nooit vervangen – dit geldt feitelijk precies zo voor de reguliere beelddocumentatie van het RKD.

Na de afronding van het Segal Project en de overdracht van het beelddocumentatie-archief is er op het gebied van de ontsluiting ervan nog veel te doen. Er moet een inventaris komen van het archief (waarvoor Segal reeds veel voorwerk heeft gedaan), dat op aanvraag raadpleegbaar zal zijn. Na enige proefnemingen is besloten het materiaal niet tussen de rest van de beelddocumentatie te voegen. Daarvoor vormt het te zeer een geheel, met een eigen systematiek, dat buiten zijn context aan waarde verliest. Het archief zal op kunstenaarsnaam worden ontsloten via de database *RKDartists&*, waarin per kunstenaar een overzicht wordt gegeven van de documentatie die in het RKD aanwezig is.

Deze klus zal niet van de ene op de andere dag geklaard zijn, temeer daar niet alle rubrieken volledig afgerond zijn wat betreft hun ordening. Als *pilot* zijn inmiddels de Franse stilleven schilders van het Segal-archief ontsloten op kunstenaar. Dit materiaal – ca. vier meter – bevat documentatie van zo'n 700 kunstenaars, die nu in *RKDartists&* alle zijn voorzien van de standplaats *BD/1060 - BUI/Stillevendocumentatie Sam Segal/*

Project, searches for special flowers, such as the Crown Imperial, Turkish Lily, Fritillary or Greater Celandine (Wart-weed) now yield ample results. The same applies to insects, such as the Stag Beetle, the Rhinoceros Beetle, the Wartbiter, Magpie Moth or Tobacco Hawk and reptiles and amphibians, such as the Giant Iguana or Marbled Tree Frog, which can be searched for by their Dutch or Latin names (and eventually also by their English ones). In the long run, studying and comparing these searchable determinations will undoubtedly result in recognition, so that people investigating still lifes – whether or not affiliated with the RKD – can build on this basis.

THE GIFT TO THE RKD

After 35 years of research and collecting documentation, Segal has reached the point where he more or less wants to round off his life's work. The greater part of his corpus will be handed over to the RKD in the coming year and will be joined to the part that already has been transferred up till now.

Segal's deepest wish is that his life's work be made available to following generations of researchers. As he puts it: 'The gift's point of departure is the help it can provide anyone engaged in serious art historical research, in the hope that this research will be conducted with a love of art and the requisite modesty. This fragile material must be handled with respect; it is important that every item remains in or is returned to its proper place. I trust that future generations will critically continue, supplement and summarise this work.'

*The Segal Project is meant to serve as an example of what can be found in the Segal Archive, making it clear that it contains a great deal more information and original visual material, including detail photographs and ektachromes. The database constitutes an access to (a part of) the material, but can never replace it – a given that applies equally to all of the regular visual documentation at the RKD. Once the Segal Project has been completed and the visual documentation has been transferred, a great deal of work will still need to be done on the disclosure of this wealth of material. An inventory of the archive has to be compiled (for which Segal has already done much groundwork) that can be consulted upon request. After some testing, it was decided not to incorporate Segal's material among the rest of the RKD's visual documentation. It is too much an entity, with its own system, that would lose its value if taken out of context. The archive will be disclosed by artist's name via the *RKDartists&**

Frankrijk (op aanvraag raadpleegbaar).¹⁵ Saillant detail: van die kunstenaars was er een op de zeven nog niet vertegenwoordigd in RKDartists&. Alleen al het beschrijven van deze ‘nieuwe’ kunstenaars, die soms niet eens in de lexica voorkomen, is een project op zich. Naar schatting bevat het Segal-archief (110 meter) materiaal van ruim 15.000 kunstenaars.

Omdat het Segal-archief dus ook een *Fundgrube* blijkt te zijn voor biografische gegevens, is alvast een start gemaakt met het toegankelijk maken van de stillevendocumentatie van de 19de- en 20ste- eeuwse Nederlandse en Belgische kunstenaars. Dit materiaal is inmiddels grofweg geordend en in zuurvrije dozen overgebracht en zal in de komende maanden in RKDartists& worden ontsloten door kunsthistorica Esther Dieltjes, die dit project op vrijwillige basis uitvoert. Hopelijk zal het materiaal nieuwe kunstenaars en voorbeelden van hun werk opleveren voor een ander RKD-project: *Broodschilderessen & penseelprinsessen*, dat zal uitmonden in een tentoonstelling in Museum Mesdag in Den Haag en Paleis Het Loo te Apeldoorn in 2012.¹⁶ Het lijkt er dus op, dat het RKD reeds is begonnen met het ‘kritisch voortzetten, aanvullen en samenvatten’ van het werkapparaat van Sam Segal, geheel volgens de wens van de schenker.

Rieke van Leeuwen

database, which gives a summary per artist of the documentation available at the RKD.

*This job will certainly not get done overnight, if only because not all of the categories have been fully ordered yet. In the meantime, as a pilot project, the French still-life painters in the Segal Archive have been disclosed by artist. This approximately four metres worth of material contains documentation on some 700 artists, all labelled BD/1060 - BUI/Stillevendocumentatie Sam Segal/Frankrijk (op aanvraag raadpleegbaar) in the RKDartists& database.¹⁵ It is noteworthy that one in seven of these artists was not yet represented in RKDartists&. Merely the process of describing these ‘new’ artists, some of whom are not even listed in lexicons, is a project in and of itself. The Segal Archive (covering a total of 110 metres) is estimated to encompass more than 15.000 artists. As the Segal Archive is also a veritable treasure trove of biographical data, we have begun to make accessible documentation of nineteenth and twentieth century Dutch and Flemish still-life artists. This material has been roughly organised and put into acid-free boxes, and will be disclosed in the coming months in RKDartists& by art historian Esther Dieltjes, who is working on this project voluntarily. It is hoped that the material will yield new artists and examples of their work for another RKD project: *Broodschilderessen & penseelprinsessen* (‘bread painters and brush princesses’) which will culminate in an exhibition in the Museum Mesdag in The Hague and Het Loo Palace in Apeldoorn in 2012.¹⁶ The RKD has thus already begun to ‘critically continue, supplement and summarise’ Sam Segal’s corpus of documentation entirely in keeping with the donor’s wishes.*

Rieke van Leeuwen

- 1) <http://website.rkd.nl/Activiteiten/Projecten/stillevens-in-rkdimages-het-segal-project>.
- 2) Zie RKDartists&. In deze database zijn ook gegevens over kunsthistorici, verzamelaars en kunsthandelaars en galeriehouders opgenomen. Bij de afdeling Persdocumentatie van het RKD berust een map met krantenartikelen betreffende Sam Segal.
- 3) *Ecological Notes on Wall Vegetation*, Universiteit van Amsterdam, (26 maart 1969), Den Haag 1970.
- 4) Stelling 8 bij Segals proefschrift.
- 5) O.a. in Ch. Sterling, *La nature morte de l’Antiquité à nos jours*, Parijs 1952, p. 12 en pl. 6.

- 1) <http://website.rkd.nl/Activiteiten/Projecten/stillevens-in-rkdimages-het-segal-project>.
- 2) See RKDartists&. This database also contains data on art historians, collectors, art dealers and gallerists. A file with newspaper articles on Sam Segal is in the RKD’s Department of Press Documentation.
- 3) *Ecological Notes on Wall Vegetation*, University of Amsterdam, (26 March 1969), The Hague 1970.
- 4) Thesis number 8 in Segal’s dissertation.
- 5) E.g. Ch. Sterling, *La nature morte de l’Antiquité à nos jours*, Paris 1952, p. 12 and pl. 6.

- 6) Bibliografie, nr. 1.
- 7) Zie record Jan van Gelder in *RKDartists&*.
- 8) <http://www.still-lifestudies.net>.
- 9) Bibliografie, nr. 21.
- 10) Bibliografie, nr. 13.
- 11) Zie kunstenaarslijst.
- 12) Kunstwerknnummer 118317 in *RKDimages*; zie bijvoorbeeld ook kunstwerknnummer 118259, 120425, 119911, 190023, enz.
- 13) Zie bijvoorbeeld kunstwerknnummer 118587 in *RKDimages*.
- 14) Samen met Katharina Schmidt-Loske werkt Segal momenteel o.a. aan oeuvrecatalogi van Johannes Bronckhorst en de Henstenburgh-familie.
- 15) De definitie van deze standplaats luidt: Rubriek in de verzameling Beelddocumentatie Buitenlandse Kunst met beeldmateriaal van Franse stillevens, afkomstig uit het documentatie-archief van Sam Segal.
- 16) Dit project wordt geleid door Hanna Klarenbeek. Zie <http://website.rkd.nl/Activiteiten/Projecten/broodschilderessen-penseelprinsessen>.

- 6) *Bibliography, no. 1.*
- 7) *See record Jan van Gelder in RKDartists&*.
- 8) *<http://www.still-lifestudies.net>.*
- 9) *Bibliography, no. 21.*
- 10) *Bibliography, no. 13.*
- 11) *See list of artists.*
- 12) *Artwork number 118317 in RKDimages. For example: artwork numbers 118259, 120425, 119911, and 190023.*
- 13) *For example: artwork number 118587 in RKDimages Together with Katharina Schmidt-Loske, Segal is currently working on oeuvre catalogues of Johannes Bronckhorst and the Henstenburgh family.*
- 15) *Roughly translated, the shelfmark is described as follows: keyword in the collection of visual documentation of foreign art with visual material on French still lifes from the documentation archive of Sam Segal.*
- 16) *This project is headed by Hanna Klarenbeek. See "<http://website.rkd.nl/Activiteiten/Projecten/broodschilderessen-penseelprinsessen>".*

BIBLIOGRAFIE (OVER KUNST) SAM SEGAL / BIBLIOGRAPHY (ON ART) SAM SEGAL

1 <i>Boeket in Willet. Nederlandse bloemstillevens in de achttiende en de eerste helft van de negentiende eeuw</i>, tent.cat. Amsterdam (Museum Willet-Holthuysen) 1970. 2 'Roeland Savery, het grote bloemstuk', <i>Openbaar Kunstbezit</i> 15 (1971), pp. 25-25b. 3 Geannoteerde herdruk van Ralph Warner, <i>Dutch and Flemish flower and fruit painters of the XVIIth and XVIIIth centuries</i>, (London 1928), Amsterdam 1975. 4 'Jan Brueghel de Oude, Bloemstuk', in: <i>Formaties</i>, tent. cat. Rotterdam (Museum Boymans-van Beuningen) 1979, pp. [5-9]. 5 (met M. van Boven), <i>Gerard en Cornelis van Spaendonck. Twee Brabantse bloemenschielders in Parijs</i>, Maarssen 1980; 2de druk met aanvullingen, Den Haag 1988. 6 <i>The Hortus Floridus by Crispyn Vandepas</i>,	7 <i>Arnhem 1982. Kalender met inleiding en toelichtende teksten bij de platen. A flowery past. A survey of Dutch and Flemish flower painting from 1600 until the present</i>, tent.cat. Amsterdam (Galerie P. de Boer) en 's-Hertogenbosch (Noordbrabants Museum) 1982. Nederlandstalige editie: <i>Een bloemrijk verleden. Een overzicht van de Noord- en Zuidnederlandse bloemschilderkunst, 1600 - heden</i>, idem. 8 <i>Bloemstillevens</i>. Informatieblad bij een tentoonstelling van bloemtekeningen, Amsterdam (Amsterdams Historisch Museum) 1982. 9 'Een vroeg bloemstuk van Jan Brueghel de Oude / An early flower piece by Jan Brueghel the Elder', <i>Tableau</i> 4 (1981-1982) nr. 5 (april 1982), pp. 490-499. 10 'The flower pieces of Roelandt Savery',

- in: *Rudolf II and his court*, Leiden 1982 (*Leids Kunsthistorisch Jaarboek* 1982), pp. 309-337.
- 11 'Zwiebel- und Knollengewächse des siebzehnten Jahrhunderts', in: *Pflanzenverwendung in historischen Anlagen*, Ludwigsburg 1982, pp. 115-143.
- 12 'Bloemen van vroeger opnieuw ontdekt', *Groei en Bloei* (1982) nr. 12, pp. 20-24.
- 13 *A fruitful past. A survey of Dutch and Flemish fruit still lifes from Brueghel till Van Gogh*, tent. cat. Amsterdam (Galerie P. de Boer) en Braunschweig (Herzog Anton Ulrich-Museum) 1983. Duitstalige editie: *Niederländische Stilleben von Brueghel bis Van Gogh*, idem.
- 14-16 *Joris van Son. Nicolaes van Veerendael. Jan Weenix*. Drie artikelen in catalogus Gallery Hoogsteder-Naumann, New York 1983, pp. 76-81, 86-93, 106-111.
- 17 'Un bouquet de fleurs par Hans Bollongier', *La Revue du Louvre et des Musées de France* 33 (1983) nr. 5/6, pp. 370-372.
- 18 'Still-life painting in Middelburg', in: *Masters of Middelburg*, tent.cat. Amsterdam (Kunsthandel Waterman) 1984, pp. 25-95, 118-233. Artikelen over de Bosschaert-Van der Ast dynastie, Laurens Craen, Adriaen Coorte e.a.
- 19 (met Peter Mitchell), *Flowers in watercolour. An exhibition of flower painting in watercolour and gouache by Dutch, French, German and English artists of the 17th, 18th and 19th centuries*, catalogus Londen (Gallery John Mitchell & Son) 1984.
- 20 (met Ingvar Bergström), 'A feast for the eye and mind. The Dresden still-life exhibition', *Tableau* 6 (1983-1984) nr. 4 (februari 1984), pp. 73-78.
- 21 'Die Pflanzen im Genter Altar', in: A. Horodisch (red.), *De Arte et Libris. Festschrift Erasmus 1934-1984*, Amsterdam 1984, pp. 403-420.
- 22 'De beleving van het stilleven', *Beeld* 4 (1984), pp. 30-34.
- 23 'Georg Flegel as flower painter', *Tableau* 7 (1984-1985) nr. 3 (december 1984), pp. 73-86.
- 24 'Symbol and meaning in still-life painting', in: H.R. Hoetink (red.), *The Royal Picture Gallery Mauritshuis*, Amsterdam/New York 1985, pp. 92-101.
- 25 *Jan Brueghel der Ältere, Antwerpen 1568-1625 und Petrus Paulus Rubens, Siegen 1577-1640 Antwerpen. Blumenkranz*, particuliere uitgave, 1985.
- 26 'Roelant Savery als Blumenmaler', in: *Roelant Savery in seiner Zeit (1576-1639)*, tent. cat. Keulen (Wallraf Richartz-Museum) en Utrecht (Centraal Museum) 1985-1986, pp. 55-72 en cat.nrs. 2, 12, 34, 43, 44, 67, 129.
- 27 'Jacques de Gheyn's planten' in: *Jacques de Gheyn II als tekenaar*, tent.cat. Rotterdam (Museum Boymans- van Beuningen) 1985-1986, pp. 24-30. Engelstalige editie: 'Jacques de Gheyn's plants', in: *Jacques de Gheyn II drawings*, tent. cat. Washington (National Gallery of Art) 1986, idem.
- 28 'Früchte, Brot, Wein und tiefere Bedeutung. Ein Früchtestilleben von Jacques de Gheyn und seine Symbolik', *Kunst und Antiquitäten* (1986) II, pp. 22-32.
- 29 'De keus in de kunst. Over de betekenis van zeventiende eeuwse stillevens', *Tableau* 8 (1985-1986) nr. 5 (april 1986), pp. 56-60, 70.
- 30 'A flower piece by Cornelis de Heem', *Tableau* 9 (1986-1987) nr. 6 (zomer 1987), pp. 32-33, *Tableau* 10 (1987-1988) nr. 2 (november 1987), p. 48.
- 31 'Exotische bollen als statussymbolen', *Kunstschrift Openbaar Kunstbezit* (1987) nr. 3, pp. 88-97.
- 32 *Symbolique et botanique. Le sens caché des fleurs dans la peinture au XVIIe siècle*, tent. cat. Caen (Musée des Beaux-Arts) 1987 en Parijs (Trianon de Bagatelle) 1989, 'Introduction', pp. 12-15, en passim / 'Une symbolique du Bien et du Mal', in : A. Tapié et al., *Le sens caché des fleurs. Symbolique & botanique dans la peinture du XVIIe siècle*, Parijs 1997, pp. 16-21.
- 33 'Paardebloemen in de kunst', in: A.A. Sterk et al., *Paardebloemen, planten zonder vader. Variatie, evolutie en toepassingen van het geslacht Paardebloem (Taraxacum)*, Utrecht 1987, pp. 296-314 en literatuur.
- 34 *Tulips by Anthony Claesz. 56 seventeenth century watercolour drawings by Anthony Claesz (ca. 1607/08-1649)*, Maastricht 1987.
- 35 *De roos in de kunst*, kalender met teksten bij 12 platen met bloemschilderijen, Arnhem (Still Life Studies) 1988.
- 36 'De rijkdom verbeeld', *Tableau* 10 (1987-1988) nr. 6 (zomer 1988), pp. 67-70.

- 37 *A prosperous past. The sumptuous still life in The Netherlands 1600-1700*, tent.cat. Delft (Museum Het Prinsenhof), Cambridge, Mass. (Fogg Art Museum) en Fort Worth (Kimbell Art Museum), Den Haag 1988. 2de, herziene druk 1989.
- 38 *Masters of the monochrome banquet piece*, Addendum bij de tent. *A prosperous past*, Amsterdam 1988.
- 39 'K. Lux, Stilleven met hemelbol', in: R.R.A. van Gruting, *Graaf Hendrik van den Bergh [...]*, tent.cat. 's-Heerenberg (Oude Munt) 1988, nr. 113.
- 40 'Regard nouveau sur les anciens tableaux de fleurs' / 'Nieuw zicht op oude bloemstukken', in: *Tableaux de fleurs du XVIIe siècle. Peinture et botanique / Zeventiende-eeuwse bloemstukken. Schilderkunst en plantkunde*, tent.cat. Brussel (Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique) 1989, pp. 9-12 / 13-16.
- 41 'Die Entstehung der Stilleben-Tradition im Hinblick auf Dürer', in: F. Koreny (red.), *Albrecht Dürer und die Tier- und Pflanzenstudien der Renaissance. Symposium [...] 1985 [...], Jahrbuch der kunsthistorischen Sammlungen in Wien 82/83 (1986/1987)*, pp. 273-286, verschenen in 1989.
- 42 *Flowers and nature. Netherlandish flower painting of four centuries*, tent. cat. Osaka (Navio Art Gallery), Tokyo (Tokyo Station Gallery) en Sydney (Art Gallery of New South Wales), Den Haag 1990. Tevens Japanse editie verschenen.
- 43 'A still life of flowers and fruits by Jan van den Hecke', *Tableau 12 (1989-1990)* nr. 6 (zomer 1990), pp. 36-38.
- 44 *Jan Davidsz de Heem zijn kring*, tent. cat. Utrecht (Centraal Museum) en Braunschweig (Herzog Anton Ulrich-Museum) 1991. Met twee supplementen. Duitstalige editie: *Jan Davidsz de Heem und sein Kreis*, Braunschweig (Herzog Anton-Ulrich-Museum) 1991. Met supplement.
- 45 'Esplendor del Siglo de Oro', in: *Grandes Museos de El Mundo 28, Rijksmuseum, El Mundo 79 (1991)*, p. 327.
- 46 'The mystery of Captain Hoefnagel' / 'Het raadsel van Kapitein Hoefnagel', *Tableau 14 (1991-1992)* nr. 1 (september 1991), pp. 73-77.
- 47 'Objecten in stilleven van de Gouden Eeuw', in: *43e Oude Kunst en Antiekbeurs*, catalogus Delft (Museum Het Prinsenhof) 1991, pp. XIV-XXIII.
- 48 *De tulp verbeeld. De Hollandse tulpenhandel in de 17de eeuw*, Lisse 1992. Engelstalige editie: *Tulips portayed. The tulip trade in Holland in the 17th century*, idem.
- 49 *De tulp verbeeld / Tulips portrayed*, tent. cat. Lisse (Museum voor de Bloembollenstreek) 1992.
- 50 'Het 17de-eeuwse tulpenboek als fenomeen. De tulp verbeeld', *Museummagazine Vitrine 5 (1992)* nr. 3, pp. 10-13.
- 51 'Paradiesgarten. Blumen- und Pflanzendarstellungen in der niederländischen Malerei', *Parnass, Sonderheft 8 (1992)*, pp. 44-60. (met F. Koreny), 'Hans Hoffmann. Entdeckungen und Zuschreibungen', *Jahrbuch der kunsthistorischen Sammlungen in Wien 85/86 (1989-1990)*, Wenen 1992, pp. 57-65.
- 53 Catalogusentrees over Pieter Faes, Carstian Luyckx, Daniel Seghers en Jan van Os, in: *Dutch and Flemish Old Master Paintings*, catalogus Londen (Johnny Van Haefen Gallery) 1992, nrs. 12, 17 en 28, tekening en identificaties voor nr. 25.
- 54 'Tulips portrayed. The tulip trade in Holland in the 17th century', in: M. Roding en H. Theunissen, *The tulip. A symbol of two nations*, Utrecht/Istanbul 1993, pp. 9-24, 77-79. Dezelfde tekst als 48B.
- 55 Catalogusentrees over Cornelis van Spaendonck en Gerard van Spaendonck, in: *Pick of the bunch from the Fitzwilliam Museum*, catalogus Londen (John Mitchel & Son Gallery) 1993, nrs. 21 met tekening en identificaties, 29-32.
- 56 Catalogusentrees over Joris van Son, Rachel Ruysch en Sebastian Stoskopff, in: *Gemälde Alter Meister*, catalogus Münster (Frye & Sohn Gallery) 1993.
- 57 'Twee stilleven van = Two still lifes by Cornelis Kuipers', in: J. Erkelens et al., *Levend Stilleven = Living Still Life. Stilleven met bloemen en vruchten van = Still lifes with flowers and fruit by Cornelis Kuipers, Dordrecht 1739-1802*, Ede 1993, pp. 21-33.
- 58 'De symboliek van de tulp'; 'De tulp in de Gouden Eeuw', in: S. Segal en M. Roding, *De tulp en de kunst*, Zwolle

- 1994, pp. 8-23, 74-128.
- 59 Cataloguesentries over Balthasar van der Ast, Rachel Ruysch en Pieter Adriaensz van de Venne, in: *Dutch and Flemish Old Master Paintings*, catalogus Londen (Johnny Van Haefte Gallery) 1994, nrs. 1, 19 and 28, met tekeningen en identificaties.
- 60 Cataloguesentries over Ambrosius Bosschaert the Elder, Osias Beert, Jan Philips van Thielen, Maria van Oosterwyck, Cornelis de Heem (2x) en Jean-Baptiste Monnoyer, in: *Important Old Master Paintings*, catalogus Londen (Richard Green Galleries) 1994, nrs. 3, 4, 13, 19, 20, 21 en 24, met tekeningen en identificaties.
- 61 Cataloguesentries over Coenraet Roepel en Pieter Faes, in: *Fine Old Master Paintings*, catalogus Londen (Richard Green Galleries) 1994, nrs. 16 en 20.
- 62 Cataloguesentries over Clara Peeters, Hendrick Andriessen, Simon Verelst, Harmen Loeding en Rachel Ruysch, in: catalogus New York (Otto Naumann Gallery) 1995, nrs. 10, 18, 27, 28 en 31, met tekeningen en identificaties.
- 63 'A Dutch Flowering', in: *The European Fine Art Foundation*, catalogus Maastricht (TEFAF) 1995, pp. 26-31.
- 64 (met tien andere auteurs) 'Dazzling De Heem', *Tableau 17* (1994-1995) nr. 4 (februari 1995), pp. 105-112. Over een pronkstilleven van Jan Davidsz de Heem.
- 65 Cataloguesentries over Jan Fyt, Abraham van Beyeren, Cornelis de Heem en Guiliam van Deynum, in: *The Lure of Still Life*, catalogus Bergamo (Galleries Lorenzelli) en Düsseldorf (Lingenauber) 1995, pp. 110-115, 156-159, 188-193, 194-197.
- 66 'Introduction' en cataloguesentries over Jan Philips van Thielen, Maria van Oosterwyck, Simon Pietersz Verelst, Coenraet Roepel, Paulus Theodorus van Brussel en Frans Xaver Petter, in: *A Celebration of Flowers*, catalogus New York/Londen (Richard Green Galleries) 1995, nrs. 1, 2, 6, 8, 11 en 12, met tekeningen en identificaties.
- 67 Cataloguesentries over Balthasar van der Ast en Jacob Marrel, in: *Old Master Paintings*, catalogus Londen (Richard Green Galleries) 1995, nrs. 4 en 15, met tekeningen en identificaties.
- 68 Entries over de familie De Heem, Jan Davidsz de Heem, Cornelis de Heem, Jan Jansz de Heem en David (Cornelisz) de Heem, in: J. Turner (red.), *The dictionary of art*, London 1995, dl. 14, pp. 288-291.
- 69 'Bloemensymboliek in de schilderkunst', in: S. Segal en T. Brugge, *Bloemen spreken in stilte. Een taal waar woorden niet kunnen reiken*, symposium Leiden (Academisch Centrum) 1995, pp. 2-8.
- 70 'Blumen, Tiere und Stilleben von Ludger Tom Ring d.J.', in: *Die Maler tom Ring*, tent.cat. Münster (Westfälisches Landesmuseum für Kunst und Kulturgeschichte) 1996, dl. I, pp. 109-150; dl. II, pp. 390-441 cataloguesentries 76-101; gegevens, tekeningen en identificaties pp. 608-609, 611-613, 615-618, 634-645, cat.nrs. 134-137, 140-142, 149-152, 178-196, 200-202.
- 71 'Bloemschilderkunst in de Nederlanden van Jan Brueghel tot Vincent van Gogh', 'Bloemen en mode in de Nederlandse schilderkunst', in: *Bloemen in de schilderkunst van de 16de tot de 20ste eeuw*, tent.cat. Brussel (Gemeentekrediet) 1996, pp. 6-36 en 51-58. Franstalige editie: 'Les fleurs dans la peinture aux Pays-Bas de Jan Brueghel à Vincent van Gogh' en 'Les fleurs et la mode dans la peinture aux Pays-Bas', in: *La peinture florale du XVIIe au XXe siècle*.
- 72 'Jan van Huysum. Flowers in a terracotta vase', in: *Rings. Five Passions in World Art*, tent.cat. Atlanta, Georgia (High Museum of Art) 1996, pp. 268-269.
- 73 'Clara Peeters, Gedeckter Tisch', in: *L'Art Gourmand. Stilleben für Auge, Kochkunst und Gourmets von Aertsen bis Van Gogh*, tent.cat. Brussel (Gemeentekrediet), Darmstadt (Hessisches Landesmuseum) en Keulen (Wallraf-Richartz-Museum) 1996-1997, nr. 24, pp. 146-147. Franstalige editie: 'Table servie' in: *L'Art Gourmand*. Nederlandstalige editie: 'Gedekte tafel' in: *Kunst voor fijnproevers*.
- 74 'Nature mortes aux livres', in: *Sebastien Stoskopff 1597-1657. Un maître de la nature morte*, tent.cat. Straatsburg (Musée de l'Oeuvre Notre-Dame) 1997, pp. 86-93. Duitstalige editie: 'Bücherstilleben', in: *Sebastian Stoskopff 1597-1657. Ein Meister des Stillebens*, tent.cat. Aken (Suermondt-Ludwig-Museum) 1997, pp. 86-93.
- 75 Cataloguesentries over Osias Beert, Jan Baptist van Fornenburgh en Jan Jansz

- den Uyl, in: *Dutch and Flemish Old Master Paintings*, catalogus Londen (Johnny Van Haeften Gallery) 1997, nrs. 6, 17 met tekening en identificaties, 43.
- 76 'Maria Sibylla Merian als Blumenmalerin', in: *Maria Sibylla Merian 1647-1717. Künstlerin und Naturforscherin*, tent.cat. Frankfurt am Main (Historisches Museum) en Haarlem (Teylers Museum) 1997-1998, pp. 68-87. Engelstalige editie: 'Maria Sibylla Merian as a flower painter', in: *Maria Sibylla Merian. Artist and Naturalist 1647-1717*, Ostfildern 1998, pp. 68-87. Nederlandstalige editie: 'Maria Sibylla Merian als bloemenschilderes', in: *Maria Sibylla Merian. Kunstenares en natuuronderzoekster 1647-1717*, Haarlem 1998, pp. 68-87.
- 77 'An early still-life by Fede Galizia', *The Burlington Magazine* 149 (1998) nr. 1140, pp. 164-171.
- 78 *Willem Kalf. Original y copia*, tent. cat. Madrid (Museo Thyssen-Bornemisza) 1998, pp. 13-66, 97-116. Complete Nederlandse tekst en Engelse samenvatting vermenigvuldigd.
- 79 *Tulip Mania*, veilingcatalogus Amsterdam (Sotheby's) 16 juni 1998. Inleiding en identificatie van ruim 500 tulpen op aquarellen en entries van andere catalogusnummers.
- 80 De identificaties in: C. Swan, *The Clutius Botanical Watercolours. Plants and Flowers of the Renaissance*, New York 1998.
- 81 'Tulipomania ve Lale Albümleri', *P Sanat Küktür Antika* 13 (1999), pp. 10-25.
- 82 Catalogusentries over Clara Peeters, Maria van Oosterwyck, Helena Roovers, Maria Theresia van Thielen, Maria Sibylla Merian, Alida Withoos, Rachel Ruysch, Anna Ruysch, Jacoba van Nickelen, Henriëtte Geertruida Knip en Elisabeth Johanna Koning, in: *Elck zijn waerom. Vrouwelijke kunstenaars in België en Nederland 1500-1950*, tent.cat. Antwerpen (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten) en Arnhem (Museum voor Moderne Kunsten) 1999-2000, pp. 141-143 nr. 12, 182-187 nrs. 56-60, 196 nr. 72, 198-202 nrs. 74-77, 208 nr. 83, 227 nr. 109, 243 nr. 127. Tevens Franstalige editie.
- 83 'Louise Moillon', in: *Painting Nature. Genre and landscape painting from Brueghel to Van Gogh. Carmen Thyssen-Bornemisza Collection*, tent.cat. Madrid (Museo Thyssen-Bornemisza) 1999-2000, pp. 56-57 nr. 9.
- 84 Catalogusentries over Abraham van Beyeren en Jacob Marrel, in: *Dutch and Flemish Old Master Paintings*, catalogus Londen (Johnny Van Haeften Gallery) 1999, nrs. 2, 11 met identificaties.
- 85 'Die Entdeckung des Moller-Florilegiums', in: D. Roth (red.), *Das Moller-Florilegium des Hans Simon Holtzbecker, Staats- und Universitätsbibliothek Hamburg*, Berlin 1999 (*Patrimonia* 174), pp. 24-27.
- 86 'Heem, de, Jan Davidsz.', in: J. Turner (red.), *From Rembrandt to Vermeer. 17th-century Dutch artists*, Londen 2000 (*The Grove dictionary of art*), pp. 147-148.
- 87 'Sobre la naturaleza en los países Bajos', in: *El bodegón*, Barcelona (Fundación Amigos del Museo del Prado) 2000, pp. 189-200, afb. III, X-XI, XV-XXV, XXX-XXXII, XXXV-XXXVI, XXXVIII-XXXIX, XLI-XLII, XLVII-XLVIII, L.
- 88 'On Florilegia', in: *Natural History & Travel. Old and Rare Books*, catalogus Amsterdam (Antiquariaat Junk) 2000 (catalogus 279), pp. 9-47.
- 89 'On Netherlandish Still-Life', in: *The Millenium Catalogue*, catalogus New York (Guttman Galleries) 2000.
- 90 Catalogusentries over Louise Moillon en Jean-Baptiste Monnoyer, in: *From Van Dyck to Goya. Old Master Paintings in the Carmen Thyssen-Bornemisza Collection*, tent.cat. Valencia (Museo de Bellas Artes de Castellón) 2001, pp. 62-67, nrs. 11-13.
- 91 'The tulip in the visual art' in: *Tulip & Man. Proceedings of the Symposium held within the framework of International Festival, Almaty* 2001 (uitgegeven in 2002 in het Engels en het Russisch), pp. 44-56.
- 92 Catalogusentry over Daniel Seghers, in: *Dutch and Flemish Old Master Paintings*, catalogus Londen (Johnny Van Haeften Gallery) 2002, nr. 22, met identificaties.
- 93 'Tulips in art', in: *The European Fine Arts Fair*, catalogus Maastricht (TEFAF) 2002, pp. 10-17.
- 94 'De kunstschilder Ambrosius Bosschaert in Breda', in: H. van Boxtel et al., *Over helden, schurken en Hadewijch. Het geheugen van een stad*, Breda 2002, pp. 54-69.
- 95 'Snail Flower' [door Herman Saftleven]; 'Variegated Stapelia', 'Hairy Stapelia', 'St Jacobs Lily' en 'Melon Thistle cactus'

- [door Johannes Augustus Simson]; 'Two Botanical Scenes' [door Thomas Robins the Elder], in: C. Fisher (red.), *A Passion for Natural History. The Life and Legacy of the 13th Earl of Derby*, Liverpool 2002, pp. 144, 146-149, 151.
- 96 Catalogusentry over Hendrick Schoock, in: *Old Masters*, catalogus Amsterdam (Salomon Lilian Gallery) 2003, pp. 62-63.
- 97 'Sinn und Sinnlichkeit. Das Flämische Stilleben 1550-1680' [recensie tentoonstelling Wenen en Essen 2002-2003], *Historians of Netherlandish Art Newsletter* 20 (2003), nr. 1, pp. 22-23.
- 98 'Die Blumen bei Georg Flegel' in: M. Roth (red.), *Georg Flegel. Die Aquarelle*, München etc. 2003, pp. 99-107, identificaties pp. 108-123. Tevens als tent. cat. Berlijn (Kupferstichkabinett) en Frankfurt am Main (Schirn Kunsthalle) 2003-2004.
- 99 Catalogusentries over Daniel Seghers en Jan Philips van Thielen, in: *Krijg en Kunst. Leopold Willem (1614-1662). Habsburger, landvoogd en kunstverzamelaar*, tent.cat. Alden Biesen 2003, nrs. II.2.10, III.1.7 and III.1.8.
- 100 Catalogusentry over Jan van Kessel de Oude, in: *Dutch and Flemish Old Master Paintings*, catalogus Londen (Johnny Van Haeften Gallery) 2003 (catalogus 13), nr. 24, met identificaties.
- 101 Catalogusentries over Jan van den Hecke en Philip van Kouwenbergh, in: *Old Masters 2004*, catalogus Amsterdam (Salomon Lilian Gallery) 2004, pp. 28-29 nr. 9, pp. 46-49 nr. 15.
- 102 'Die Botanik der Tulpe', 'Die Symbolik der Tulpe' en 'Tulpenbuch Pieter Holsteyn d.J.', in: *Tulpomanie. Die Tulpe in der Kunst des 16. und 17. Jahrhunderts*, tent.cat. Dresden (Kunstgewerbemuseum der Staatlichen Kunstsammlungen) 2004, pp. 28-37, 66-77, 149-150 nr. 43.
- 103 'Louise Moillon. Still-life with Fruits, 1637', in: J. Arnaldo (red.), *Carmen Thyssen-Bornemisza Collection*, Madrid 2004, dl. 1, pp. 126-127.
- 104 Catalogusentry over Dirk Valkenburg ('Game still-life with dead hare and partridge'), in: *Old Masters 2005*, catalogus Amsterdam (Salomon Lilian Gallery) 2005, pp. 50-53 nr. 16.
- 105 *De plantenwereld van de Goudse Glazen*, CD-Rom, Gouda (Stichting Fonds Goudse Glazen) 2005.
- 106 (met bijdragen van Joris Dik en Mariël Ellens), *De verleiding van Flora. Jan van Huysum 1682-1749*, tent. cat. Delft (Museum Het Prinsenhof) 2006-2007, Zwolle 2006. Engelstalige editie: *The temptations of Flora. Jan van Huysum 1682-1749*, tent.cat. Houston (The Museum of Fine Arts) 2007, Zwolle 2006.
- 107 'Guiseppe Arcimboldo. Le Printemps, 1563', in: *Arcimboldo 1526-1593*, tent.cat. Parijs (Musée Luxembourg) en Wenen (Kunsthistorisches Museum) 2007-2008, pp. 124-126 met tekening en identificaties van 80 bloemsoorten. Tevens Duitstalige en Franstalige edities. 'La Fine Fleur. A collection of still lifes from a private collection', in: veilingcatalogus Amsterdam (Christie's) 17 oktober 2007, pp. 210-211.
- 108 Catalogusentry over Jan van Kessel de Oude, in: *Dutch and Flemish Old Master Paintings*, Londen (Johnny Van Haeften Gallery) 2007 (catalogus 16), nr. 22, met tekeningen en identificaties.
- 109 'Gemaltes Licht. Die Stilleben von Willem Kalf 1619-1693', boekrecensie in *ArtHist* 22 november 2007, zie: <http://www.arthist.net/DocBookD.html> [15 april 2010].
- 110 Identificaties van bloemen en insecten in: E. Runia, *In the Mauritshuis. Flowers*, Den Haag/Zwolle 2007. Nederlandstalige editie: *In het Mauritshuis. Bloemen*.
- 112 'Jan Davidsz. de Heem und sein Kreis' / 'Jan Davidsz de Heem and his Circle', in: *Die Magie der Dinge Stillebenmalerei 1500 – 1800 / The magic of things. Still-life paintings 1500-1800*, tent.cat. Frankfurt am Main (Städel Museum) en Bazel (Kunstmuseum) 2008-2009, pp. 262-269. 'Willem van Aelst und seine Schule' / 'Willem van Aelst and his School', in: idem, pp. 306-313.

Lijst van kunstenaars die worden behandeld in het Segal Project.

Reeds verwerkt zijn:

1	Evert van Aelst
2	Willem van Aelst
3	Balthasar van der Ast
4	Osias Beert
5	Abraham Bosschaert
6	Ambrosius (I) Bosschaert
7	Ambrosius (II) Bosschaert
8	Johannes Bosschaert
9	Pseudo-Bosschaert
10	Dirck de Bray
11	Joseph de Bray
12	Johannes Bronckhorst
13	Edwaert Collier
14	Adriaen Coorte
15	Dorothea Maria Henrietta Gsell
16	Johanna Helena Herolt
17	Anton Henstenburgh
18	Herman Henstenburgh
19	Alexander Hoefnagel
20	Jacob Hoefnagel
21	Joris Hoefnagel
22	Jacob van Huysum
23	Jan van Huijsum
24	Justus van Huysum
25	Francina Margaretha van Huysum
26	Michiel van Huysum
27	Jacob Marrel
28	Maria Sibylla Merian
29	Rachel Ruysch
30	Jacob (I) Savery
31	Roelant Savery

Nog verwerkt worden:

1	Alexander Adriaenssen
2	Bartholomeus Assteyn
3	Abraham van Beyeren
4	Agnes Block
5	Hans Bollongier
6	Jacques de Gheyn
7	Cornelis Claesz. Heda
8	Willem Claesz. Heda
9	Gerret Willemsz. Heda
10	Pieter Holsteyn (I)
11	Pieter Holsteyn (II)
12	Willem Kalf
13	Jan van Kessel (I)
14	Jacob Marrel
15	Cornelis van Spaendonck
16	Gerard van Spaendonck

17	Otto Marseus van Schrieck
18	Daniel Seghers
19	Nicolaes Veerendael
20-27	Van der Vinne-familie (7 kunstenaars)
28-31	Matthias, Alida, Frans and Pieter Withoos